

Instytut Pamięci Narodowej - Wrocław

<https://wroclaw.ipn.gov.pl/wro/aktualnosci/200508,Pamieci-Polakow-Ormian-i-Sprawiedliwych-Ukraiincow-z-Kut-na-d-Czeremoszem-pomordow.html>
06.05.2024, 07:55

Pamięci Polaków, Ormian i Sprawiedliwych Ukraińców z Kut nad Czeremoszem pomordowanych przez ukraińskich nacjonalistów w 1944 roku - Oborniki Śląskie, 22 kwietnia 2024

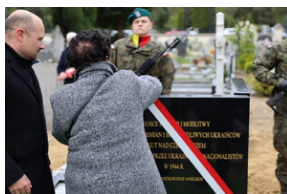
Zbrodnia w Kutach nad Czeremoszem to mord na polskiej i ormiańskiej ludności tej miejscowości popełniony przez nacjonalistów ukraińskich w 1944 roku. Zginęło około 200 Polaków i Ormian. Relacje pokazują obraz wyjątkowego bestialstwa.

Szczegółową dokumentację zawdzięczamy zapobiegliwości miejscowego proboszcza rzymskokatolickiego ks. Wincentego Smala, który notował wszystkie przypadki zbrodni w prowadzonej przez siebie księdze zmarłych oraz księdze status animarum. Zapisy przysłużyły się również w decydujący sposób przy powstaniu późniejszych opracowań. Kulminacja mordów nastąpiła 80 lat temu w czasie kilkunastu tragicznych kwietniowych dni. W grudniu 1946 roku, przed wyruszeniem pociągu ekspatriacyjnego, Maria Pudło (Korzeniowska) pobrała ziemię z grobu zamordowanych córek Janiny Rozalii i Stanisławy. Państwo Korzeniowscy wykupili kwaterę na cmentarzu w Obornikach Śląskich, gdzie została złożona ta swoista relikwia z Kut. Intencją było przesłanie „niech to będzie miejsce modlitwy i pamięci poświęcone wszystkim pomordowanym w Kutach”. Według pani Romany Obrockiej, inicjatorce upamiętnienia, miejsce to stało ważnym punktem wspólnotowego życia ekspatriowanych Kutczań. Pracownicy Oddziałowego Biura Upamiętniania Walk i Męczeństwa IPN we Wrocławiu: Sylwia Krzyżanowska i Wojciech Trębacz opracowali, sfinansowane przez IPN, upamiętnienie zbudowane właśnie w tym miejscu cmentarza parafialnego w Obornikach Śląskich.

W 80. rocznicę wydarzeń Instytut Pamięci Narodowej, wspólnie z Potomkami Kutczań i Burmistrzem Obornik Śląskich Arkadiuszem Poprawą, zorganizował uroczystość odsłonięcia dwóch czarnych tablic nagrobnych z wyrytymi inskrypcjami i znakiem projektu Ocalamy. Uroczystość, prowadzona przez naczelnika OBUWiM Wojciecha Trębacza, przebiegła w bardzo podniosłej i nasyconej wzruszeniem i emocjami atmosferze, przy obecności licznej grupy potomków Kutczań, Polaków i Ormian. Wzięli w niej udział: poseł na Sejm Mirosława Stachowiak-Różecka, radni Sejmiku Województwa Dolnośląskiego: Tytus Czartoryski i Damian Mrozek, przedstawiciele wojska i policji, młodzież ze Szkoły Podstawowej nr 2 w Obornikach Śląskich. Społeczność ormiańską reprezentowali m.in. Wanda i Jan Lintnerowie – najbliżsi krewni bohaterów dramatu; profesor Ara Sayegh z żoną Tanią, w Jego wykonaniu usłyszeliśmy śpiewane szarakany (ormiańskie hymny); pani Anna Olszańska – prezes Związku Ormian z Gliwic; Pani Monika Agopsowicz i Pan Władysław Deńca z Sulejówka (kwartalnik Awedis); pani Elżbieta Łysakowska z Wrocławia, redaktor portalu

www.ordynariat.ormianie.pl; Pani Joanna Napp i Pan Jacek Napp z Gdyni. Należy podkreślić obecność przedstawicieli Ogólnopolskiego Oddziału Kołomyjan „Pokucie” we Wrocławiu z prezesem Ryszardem Saczyńskim.

Zarówno pani Romana Obrocka, potomkini ormiańskich Kutczań, jak i dyrektor Oddziału IPN we Wrocławiu dr hab. Kamil Dworaczek podkreślili w swoich przemówieniach główną ideę upamiętnienia posługując się cytatem „nie o zemstę, lecz o pamięć wołają ofiary”. Słowa te stały się mottem uroczystości wyrażonej również w modlitwie ekumenicznej, mówionej i śpiewanej w językach polskim, ormiańskim i ukraińskim.

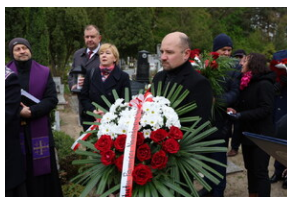

Pamięci Polaków,
Ormian i
Sprawiedliwych
Ukraińców z Kut nad
Czeremoszem
pomordowanych przez
ukraińskich
nacionalistów w 1944
roku - Oborniki Śląskie,
22 kwietnia 2024/ fot.

Pamięci Polaków,
Ormian i
Sprawiedliwych
Ukraińców z Kut nad
Czeremoszem
pomordowanych przez
ukraińskich
nacionalistów w 1944
roku - Oborniki Śląskie,
22 kwietnia 2024/ fot.

M.Parysek IPN Wrocław

M.Parysek IPN Wrocław

Pamięci Polaków,
Ormian i
Sprawiedliwych
Ukraińców z Kut nad
Czeremoszem
pomordowanych przez
ukraińskich
nacjonalistów w 1944

Pamięci Polaków,
Ormian i
Sprawiedliwych
Ukraińców z Kut nad
Czeremoszem
pomordowanych przez
ukraińskich
nacjonalistów w 1944

roku - Oborniki Śląskie,
22 kwietnia 2024/ fot.
M.Parysek IPN Wrocław

Pamięci Polaków,
Ormian i
Sprawiedliwych
Ukraińców z Kut nad
Czeremoszem
pomordowanych przez
ukraińskich
nacjonalistów w 1944
roku - Oborniki Śląskie,
22 kwietnia 2024/ fot.
M.Parysek IPN Wrocław

roku - Oborniki Śląskie,
22 kwietnia 2024/ fot.
M.Parysek IPN Wrocław

Pamięci Polaków,
Ormian i
Sprawiedliwych
Ukraińców z Kut nad
Czeremoszem
pomordowanych przez
ukraińskich
nacjonalistów w 1944
roku - Oborniki Śląskie,
22 kwietnia 2024/ fot.
M.Parysek IPN Wrocław

roku - Oborniki Śląskie,
22 kwietnia 2024/ fot.
M.Parysek IPN Wrocław

Pamięci Polaków,
Ormian i
Sprawiedliwych
Ukraińców z Kut nad
Czeremoszem
pomordowanych przez
ukraińskich
nacjonalistów w 1944
roku - Oborniki Śląskie,
22 kwietnia 2024/ fot.
M.Parysek IPN Wrocław